

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว23102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง องค์ประกอบของระบบนิเวศ (1)

ครูผู้สอน ครูวัชรียา เดชาสิทธิ์

ครุรติรส พงษ์าวดาร

เรื่อง

องค์ประกอบของระบบนิเวศ (1)

จุดประสงค์การเรียนรู้

ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูล
สภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม

กิจกรรม

ทดสอบ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

คำถามข้อที่ 1

สิ่งที่อยู่รอบตัวของนักเรียน
มีอะไรบ้าง

คำถามข้อที่ 2

นักเรียนคิดว่าสิ่งแวดล้อมมีองค์ประกอบสำคัญ
โดยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ อะไรบ้าง

สิ่งแวดล้อมมีองค์ประกอบสำคัญ

แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

องค์ประกอบที่มีชีวิต ได้แก่ สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต เช่น แสง น้ำ แก๊ส อุณหภูมิ

คำถามชวนคิด

องค์ประกอบที่มีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กันเอง
และมีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต
หรือไม่ อย่างไร

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์
กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

จุดประสงค์

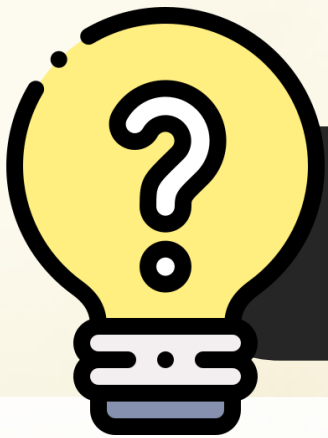
1. วางแผนและสำรวจสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนหรือห้องเรียน
2. ใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. สังเกตและอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และระหว่างสิ่งมีชีวิตกับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตในบริเวณที่สำรวจ

วัสดุและอุปกรณ์

1. เข็มวัดระดับแสง	1 อัน
2. กระดาษอุณหภูมิเรดที่ติดบนดินเคลือบ	1 กระดาษ
3. กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง	1 กล้อง (ต่อห้อง)
4. แฉกขยาย	1 อัน
5. บินกอร์ หรือถ้วยพลาสติกใส	1 ใบ
6. หลอดหยด	1 อัน
7. สไลด์พร้อมกระจกปิดสไลด์	1 ชุด
8. เซคคิดีสก์ (Secchi disc) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศแหล่งน้ำ)	1 แผ่น
9. แฉกแก้วคน	1 อัน
10. ลักซ์มิเตอร์ (Lux meter) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 ชุด
11. กระดาษนาฬิกา	1 อัน
12. อุปกรณ์บันทึกภาพ	1 เครื่อง (ถ้ามี)
13. น้ำกลั่น ปริมาตร 500 cm ³	1 ขวด ต่อห้อง
14. เซมิทิส	1 อัน
15. ดุจทรายตึก	1 ใบ
16. บำกสืบ	1 อัน
17. ขี้นกปูก (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 อัน

ข้อควรระวัง

ระหว่างการสำรวจเตรียมพร้อมจุดสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงในแหล่งน้ำ การเดินบนพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ยื่น และอันตรายจากการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งมีชีวิตที่มีพิษ

ก่อนเริ่มทำกิจกรรม

- ✓ กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร
- ✓ กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร
- ✓ วิธีการดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนโดยสรุปอย่างไร
- ✓ นักเรียนต้องสังเกตหรือรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์
กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

จุดประสงค์

1. วางแผนและสำรวจสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนหรือห้องเรียน
2. ใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. สังเกตและอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และระหว่างสิ่งมีชีวิตกับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตในบริเวณที่สำรวจ

วัสดุและอุปกรณ์

1. เข็มและไม้บรรทัด	1 อัน
2. กระดาษจุ่มเรเวอร์ซีอินดิเคเตอร์	1 ก้อน
3. กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง	1 กล้อง (ต่อห้อง)
4. แฉกขยาย	1 อัน
5. บินกอร์ หรือถ้วยพลาสติกใส	1 ใบ
6. หลอดหยด	1 อัน
7. สไลด์พร้อมกระจกปิดสไลด์	1 ชุด
8. เซคคีดีสก์ (Secchi disc) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศแหล่งน้ำ)	1 แผ่น
9. แฉกแก้วคน	1 อัน
10. ลักซ์มิเตอร์ (Lux meter) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 ชุด
11. กระดาษนาฬิกา	1 อัน
12. อุปกรณ์บันทึกภาพ	1 เครื่อง (ถ้ามี)
13. น้ำกลั่น ปริมาตร 500 cm ³	1 ขวด ต่อห้อง
14. เซมิทิส	1 อัน
15. ดุซซาอติค	1 ใบ
16. บำกสืบ	1 อัน
17. ขี้นกปูด (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 อัน

ข้อควรระวัง

ระหว่างการสำรวจเตรียมพร้อมจุดสังเกตจากการผลิตคลอรีนในแหล่งน้ำ การเดินในพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ยื่น และอันตรายจากการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งมีชีวิตที่มีพิษ

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

จุดประสงค์

1. วางแผนและสำรวจสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนหรือท้องถื่นรอบโรงเรียน
2. ใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. สังเกตและอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และระหว่างสิ่งมีชีวิตกับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตในบริเวณที่สำรวจ

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

วัสดุและอุปกรณ์

1. เทอร์มอมิเตอร์	1 อัน
2. กระดาษยูนิเวอร์ซัลอินดิเคเตอร์	1 กล่อง
3. กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง	1 กล้อง (ต่อห้อง)
4. แวนชยาย	1 อัน
5. ปีกเกอร์ หรือถ้วยพลาสติกใส	1 ใบ
6. หลอดหยด	1 อัน
7. สไลด์พร้อมกระจกปิดสไลด์	1 ชุด
8. เซคคิติสก์ (Secchi disc) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศแหล่งน้ำ)	1 แผ่น
9. แท่งแก้วคน	1 อัน

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

10. ลักซ์มิเตอร์ (Lux meter) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 ชุด
11. กระจกนาฬิกา	1 อัน
12. อุปกรณ์บันทึกภาพ	1 เครื่อง (ถ้ามี)
13. น้ำกลั่น ปริมาตร 500 cm ³	1 ขวด ต่อห้อง
14. เข็มทิศ	1 อัน
15. ถุงพลาสติก	1 ใบ
16. ปากคีบ	1 อัน
17. ช้อนปลูก (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 อัน

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

ข้อควรระวัง

ระหว่างการสำรวจต้องระมัดระวังอุบัติเหตุจากการพลัดตกลงในแหล่งน้ำ การเดินในพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ลื่น และอันตรายจากการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งมีชีวิตที่มีพิษ

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

วิธีการดำเนินกิจกรรม

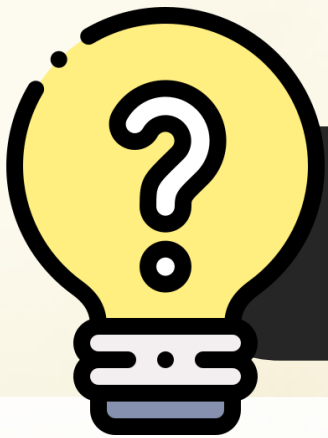
1. เลือกและกำหนดขอบเขตบริเวณที่ไปสำรวจของแต่ละกลุ่มจากบริเวณที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด สังเกตและบันทึกสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะดิน แหล่งน้ำ สภาพอากาศ สิ่งปนเปื้อนในสภาพแวดล้อม แล้ววาดแผนผังของบริเวณที่จะศึกษา โดยระบุมาตราส่วน รายละเอียดของบริเวณ โดยรอบ และระบุทิศให้ถูกต้อง
2. อ่านใบความรู้วิธีการใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การวัดอุณหภูมิ ความเป็นกรด-เบส ความโปร่งใสของน้ำ ความสว่างของแสง โดยศึกษาวิธีการใช้จากใบความรู้ที่ 1 ข้อ 1 จากนั้นฝึกใช้อุปกรณ์บางอย่าง หากยังใช้ไม่เป็นให้ซักถามครูหรือดูการสาธิตจนเข้าใจและสามารถใช้ได้จริงก่อนออกไปสำรวจ
3. ทำความเข้าใจแนวทางการเก็บและรวบรวมข้อมูลของสิ่งมีชีวิตในบริเวณที่สำรวจ

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

- เลือกสิ่งมีชีวิตที่สนใจในบริเวณที่ไปสำรวจ 1 ชนิด เพื่อสังเกตอย่างละเอียดในประเด็นดังต่อไปนี้
  - สิ่งมีชีวิตที่สนใจ ต้องการสิ่งใดในการดำรงชีวิต
  - สภาพแวดล้อมที่พบสิ่งมีชีวิตที่สนใจอยู่เป็นจำนวนมาก มีลักษณะอย่างไรหรือมีองค์ประกอบอะไรบ้าง
  - สิ่งมีชีวิตที่สนใจมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตอื่นและองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตในบริเวณที่สำรวจหรือไม่ อย่างไร
- ออกไปสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณที่กำหนดไว้ บันทึกสิ่งที่สังเกตและวัดได้ลงในใบงานที่ 1 ตอนที่ 1 และสำรวจสิ่งมีชีวิตที่พบ บันทึกลงในใบงานที่ 1 ตอนที่ 2
- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และสิ่งมีชีวิตกับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต และอาจสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่สำรวจพบเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และบันทึกลงในใบงานที่ 1 ตอนที่ 2

ก่อนเริ่มทำกิจกรรม

- ✓ กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร
- ✓ กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร
- ✓ วิธีการดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนโดยสรุปอย่างไร
- ✓ นักเรียนต้องสังเกตหรือรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง

คำถามก่อนเริ่มทำกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร

คำตอบ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต
กับสภาพแวดล้อม

คำถามก่อนเริ่มทำกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

คำตอบ

วางแผนและสำรวจสภาพแวดล้อม ใช้อุปกรณ์
และเครื่องมืออย่างถูกต้องเหมาะสม อธิบายปฏิสัมพันธ์
ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในบริเวณที่สำรวจ

คำถามก่อนเริ่มทำกิจกรรม

วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุป
เป็นอย่างไร

คำตอบ

กำหนดขอบเขต ฝึกใช้อุปกรณ์ และออกสำรวจ
สภาพแวดล้อม วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต
กับสิ่งมีชีวิต และสิ่งมีชีวิตกับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล ในบริเวณที่สำรวจ (ตอนที่ 1)

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

1. วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลของสภาพแวดล้อมในบริเวณที่สำรวจ

1.1 การวัดอุณหภูมิ

- บริเวณแหล่งน้ำ วัดอุณหภูมิที่ผิวน้ำ โดยใช้เทอร์โมมิเตอร์ลงในน้ำลึกประมาณ 5 เซนติเมตร บันทึกผล
- บริเวณพื้นดิน วัดอุณหภูมิที่ผิวดิน โดยใช้เทอร์โมมิเตอร์ลงในดินลึกประมาณ 5 เซนติเมตร แต่ถ้าดินค่อนข้างแข็ง ควรใช้ไม้ปลายแหลมแทงลงไปก่อนเสียบเทอร์โมมิเตอร์ เพื่อป้องกันการแตกหรือเสียหายของเทอร์โมมิเตอร์ บันทึกผล

ภาพที่ 1 การวัดอุณหภูมิที่ผิวน้ำ

ภาพที่ 2 การวัดอุณหภูมิที่ผิวดิน

1.2 การวัดความเป็นกรด-เบส (pH)

- บริเวณแหล่งน้ำ วัด pH ของน้ำโดยนำตัวอย่างน้ำที่ผิวน้ำ แล้วใช้หลอดแก้วจุ่มลงในตัวอย่างน้ำตามขอบบนกระดาษชดเชยสีอินดิเคเตอร์ที่วางอยู่บนกระดาษสีขาว เติบสีกับสีมาตรฐานที่ติดอยู่บนกล่อง บันทึกค่า pH ที่อ่านได้

ภาพที่ 3 การวัดความเป็นกรด-เบส (pH) ของน้ำ

- บริเวณพื้นดิน วัด pH ของดินโดยนำดินจากระดับผิวดิน ปริมาณ 20 กรัม ใส่ลงในบีกเกอร์หรือแก้วพลาสติกใสแล้วเติมน้ำกลั่น 20 ลูกบาศก์เซนติเมตร เพื่อให้ได้อัตราส่วนของดินต่อน้ำเป็น 1 ต่อ 1 แต่ถ้าเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียว อัตราส่วนของดินต่อน้ำจะเป็น 1 ต่อ 5 จากนั้นใช้หลอดแก้วคนให้เข้ากัน ค้างทิ้งไว้ 10 นาทีหรือจนกว่าจะตกตะกอน แล้วใช้หลอดแก้วจุ่มส่วนที่เป็นของเหลวตามกระดาษชดเชยสีอินดิเคเตอร์ที่วางอยู่บนกระดาษสีขาว เติบสีกับสีมาตรฐาน บันทึกค่า pH ที่อ่านได้

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

1. วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลของสภาพแวดล้อมในบริเวณที่สำรวจ

1.1 การวัดอุณหภูมิ

- บริเวณแหล่งน้ำ วัดอุณหภูมิที่ผิวน้ำ โดยจุ่มเทอร์มอมิเตอร์ลงในน้ำลึกประมาณ 5 เซนติเมตร บันทึกผล
- บริเวณพื้นดิน วัดอุณหภูมิที่ผิวดิน โดยเสียบเทอร์มอมิเตอร์ลงไปในดินลึกประมาณ 5 เซนติเมตร แต่ถ้าดินค่อนข้างแข็ง ควรใช้ไม้ปลายแหลมแทงนำลงไปก่อนเสียบเทอร์มอมิเตอร์ เพื่อป้องกันการแตกหรือเสียหายของเทอร์มอมิเตอร์ บันทึกผล

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

ภาพที่ 1 การวัดอุณหภูมิที่ผิวน้ำ

ภาพที่ 2 การวัดอุณหภูมิที่ผิวดิน

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

1.2 การวัดความเป็นกรด-เบส (pH)

- บริเวณแหล่งน้ำ วัด pH ของน้ำโดยเก็บตัวอย่างน้ำที่ผิวน้ำ แล้วใช้แท่งแก้วจุ่มลงในตัวอย่างน้ำมาแตะลงบนกระดาษยูนิเวอร์ซัลอินดิเคเตอร์ที่วางอยู่บนกระดาษฟิวเจอร์ เทียบสีกับสีมาตรฐานที่ติดอยู่บนกล่อง บันทึกค่า pH ที่อ่านได้

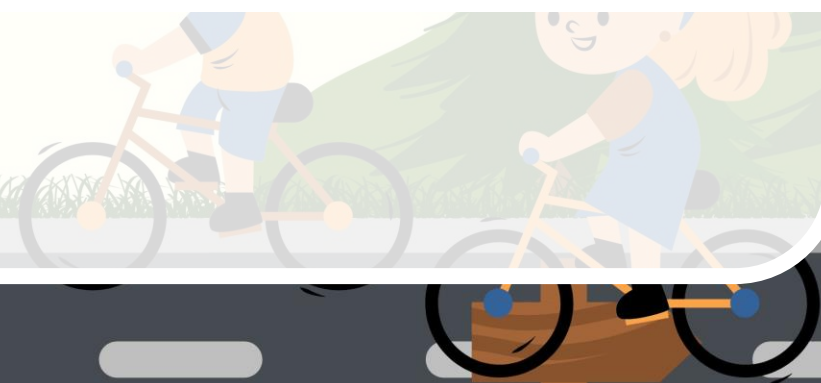

ภาพที่ 3 การวัดความเป็นกรด-เบส (pH) ของน้ำ

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

- บริเวณพื้นดิน วัด pH ของดินโดยนำดินจากระดับผิวดิน ปริมาณ 20 กรัม ใส่ลงในบีกเกอร์หรือแก้วพลาสติกใสแล้วเติมน้ำกลั่น 20 ลูกบาศก์เซนติเมตร เพื่อให้ได้อัตราส่วนของดินต่อน้ำเป็น 1 ต่อ 1 แต่ถ้าเป็นดินเนื้อละเอียด เช่น ดินเหนียว อัตราส่วนของดินต่อน้ำจะเป็น 1 ต่อ 5 จากนั้นใช้แท่งแก้วคนให้เข้ากัน ตั้งทิ้งไว้ 10 นาทีหรือจนกว่าจะตกตะกอน แล้วใช้แท่งแก้วจุ่มส่วนที่เป็นของเหลวมาแตะลงบนกระดาษยูนิเวอร์ซัลอินดิเคเตอร์ที่วางอยู่บนกระดาษฟิวเจอร์ เทียบสีกับสีมาตรฐาน บันทึกค่า pH ที่อ่านได้

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

1.3 การวัดความโปร่งใสของน้ำ

บริเวณแหล่งน้ำสามารถวัดความลึกที่แสงส่องผ่านลงไปใต้น้ำ โดยใช้เซคคิติสก์ซึ่งมีวิธีใช้ดังนี้

- 1) ทำเครื่องหมายบนเส้นเชือกที่ผูกติดกับเซคคิติสก์เพื่อบอกระดับความลึกของน้ำ หย่อนเซคคิติสก์ลงในแหล่งน้ำจนถึงระยะที่เริ่มมองไม่เห็นเซคคิติสก์ แล้วบันทึกค่าความลึกของระดับน้ำจากเครื่องหมายที่ทำไว้บนเชือก
- 2) หย่อนเซคคิติสก์ลงไปใต้น้ำอีกเล็กน้อย แล้วดึงเซคคิติสก์ขึ้นช้า ๆ จนเริ่มมองเห็นเซคคิติสก์อีกครั้งแล้วบันทึกค่าความลึกของระดับน้ำจากเครื่องหมายที่ทำไว้บนเชือก
- 3) หาค่าความลึกที่แสงส่องผ่านลงน้ำได้ โดยหาค่าเฉลี่ยความลึกของระดับน้ำจากข้อ 1) และ 2) บันทึกผล

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

ภาพที่ 4 เซคคิติสก์

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

1.4 การวัดความสว่าง

- บริเวณพื้นที่บนบก วัดความสว่างโดยใช้ลักซ์มิเตอร์ ซึ่งมีหน่วยเป็นลักซ์ (Lux)

ภาพที่ 5 ลักซ์มิเตอร์

An illustration featuring a central blue sign with the Thai word 'สาริต' (Sarit) in dark blue. Below it is a pink sign with the Thai text 'วิธีการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ' (Methods of using equipment and tools) in brown. The background is a vibrant mix of yellow and red. Several hands in various colored sleeves (red, orange, blue, dark blue) are shown holding microphones of different colors (black, red, yellow, green). A green megaphone is also visible on the left side. Red diagonal lines radiate from the top left corner of the blue sign.

สาริต

วิธีการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล ในบริเวณที่สำรวจ (ตอนที่ 2)

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

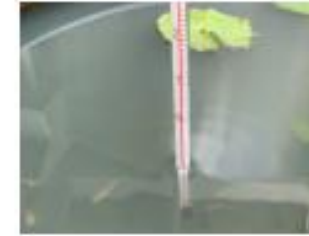
ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

1. วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลของสภาพแวดล้อมในบริเวณที่สำรวจ

1.1 การวัดอุณหภูมิ

- บริเวณแหล่งน้ำ วัดอุณหภูมิที่ผิวน้ำ โดยจุ่มเทอร์โมมิเตอร์ลงในน้ำลึกประมาณ 5 เซนติเมตร บันทึกผล
- บริเวณพื้นดิน วัดอุณหภูมิที่ผิวดิน โดยเสียบเทอร์โมมิเตอร์ลงในดินลึกประมาณ 5 เซนติเมตร แต่ถ้าดินค่อนข้างแข็ง ควรใช้ไม้ปลายแหลมแทงลงไปก่อนเสียบเทอร์โมมิเตอร์ เพื่อป้องกันการแตกหรือเสียหายของเทอร์โมมิเตอร์ บันทึกผล

ภาพที่ 1 การวัดอุณหภูมิที่ผิวน้ำ

ภาพที่ 2 การวัดอุณหภูมิที่ผิวดิน

1.2 การวัดความเป็นกรด-เบส (pH)

- บริเวณแหล่งน้ำ วัด pH ของน้ำโดยเก็บตัวอย่างน้ำที่ผิวน้ำ แล้วใช้หลอดแก้วจุ่มลงในตัวอย่างน้ำตามขอบบนกระดาษชดเชยสีอินดิเคเตอร์ที่วางอยู่บนกระดาษสีขาว เียบสีกับสีมาตรฐานที่ติดอยู่บนกล่อง บันทึกค่า pH ที่อ่านได้

ภาพที่ 3 การวัดความเป็นกรด-เบส (pH) ของน้ำ

- บริเวณพื้นดิน วัด pH ของดินโดยนำดินจากระดับผิวดิน ปริมาณ 20 กรัม ใส่ลงในบีกเกอร์หรือแก้วพลาสติกใสแล้วเติมน้ำกลั่น 20 ลูกบาศก์เซนติเมตร เพื่อให้ได้อัตราส่วนของดินต่อน้ำเป็น 1 ต่อ 1 แต่ถ้าเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียว อัตราส่วนของดินต่อน้ำจะเป็น 1 ต่อ 5 จากนั้นใช้หลอดแก้วคนให้เข้ากัน ค้างทิ้งไว้ 10 นาทีหรือจนกว่าจะตกตะกอน แล้วใช้หลอดแก้วจุ่มส่วนที่เป็นของเหลวตามกระดาษชดเชยสีอินดิเคเตอร์ที่วางอยู่บนกระดาษสีขาว เียบสีกับสีมาตรฐาน บันทึกค่า pH ที่อ่านได้

ใบความรู้ที่ 1

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ

2. การเก็บและรวบรวมข้อมูลของสิ่งมีชีวิตในบริเวณที่สำรวจ

- ระบุชื่อของสิ่งมีชีวิต รูปร่าง ลักษณะ จำนวน แหล่งที่พบ เวลาที่พบ ในกรณีที่ต้องการศึกษาสิ่งมีชีวิตบางชนิดเพิ่มเติม ถ้าบริเวณที่สำรวจเป็นพื้นที่บนบกให้เก็บตัวอย่างสิ่งมีชีวิตนั้นใส่ถุงพลาสติก แต่ถ้าบริเวณที่สำรวจเป็นแหล่งน้ำให้เก็บตัวอย่างน้ำใส่แก้วพลาสติก จากนั้นนำตัวอย่างมาศึกษาโดยใช้แว่นขยายหรือกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง
- วาดภาพ หรือถ่ายภาพโดยใช้อุปกรณ์บันทึกภาพ อาจบันทึกเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวของสิ่งมีชีวิตที่พบ และอาจนำวัตถุอ้างอิงที่รู้ขนาด เช่น เหรียญ หรือไม้บรรทัดวางไว้ข้างสิ่งมีชีวิตเพื่อใช้เปรียบเทียบขนาดของสิ่งมีชีวิตกับวัตถุอ้างอิง
- สังเกตพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต เช่น การกินกันเป็นอาหาร การอยู่ร่วมกันกับสิ่งมีชีวิตอื่น การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น

ข้อแนะนำ

- ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อที่เฉพาะเจาะจงของสิ่งมีชีวิตบางชนิด
- บันทึกสิ่งที่สำรวจโดยการวาดภาพ หรือถ่ายภาพ
- ถ้าสิ่งมีชีวิตที่ต้องการศึกษามีขนาดเล็กอาจใช้แว่นขยาย หรือถ้ามีขนาดเล็กมากอาจเก็บตัวอย่างมาส่องดูด้วยกล้อง

จุลทรรศน์

เตรียมความพร้อม

เลือกและกำหนดขอบเขตบริเวณ
ที่จะไปสำรวจ 1 แห่ง

เตรียมความพร้อม

ฝึกการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ
ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

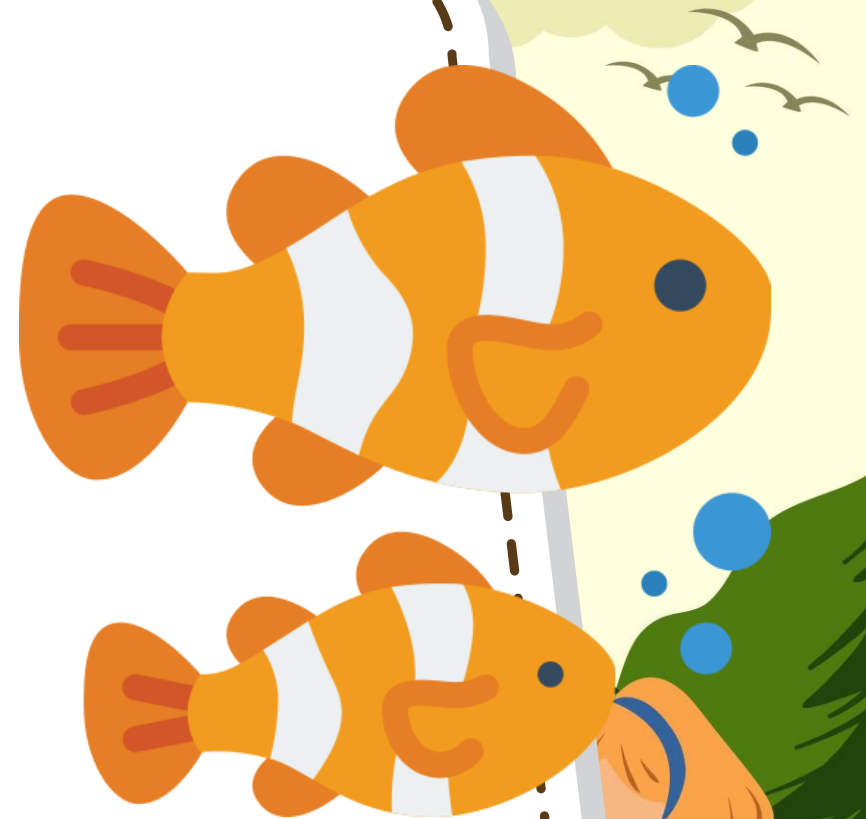
เตรียมความพร้อม

เตรียมเครื่องมือช่วยในการสังเกต
และบันทึกภาพนิ่ง หรือ
ภาพเคลื่อนไหวของสิ่งมีชีวิต

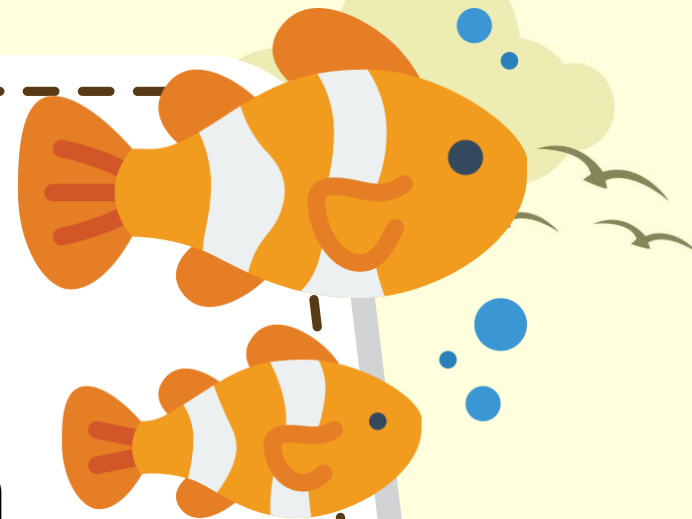
เตรียมความพร้อม

ตัดสินใจเลือกสิ่งมีชีวิต
ที่สนใจ 1 ชนิด เพื่อสังเกต
และวิเคราะห์ว่าต้องการ
สิ่งใดในการดำรงชีวิต

เตรียมความพร้อม

สภาพแวดล้อมแบบใด
ที่พบสิ่งมีชีวิตที่นักเรียนสนใจอาศัยอยู่
เป็นจำนวนมาก

เตรียมความพร้อม

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
ที่เป็นองค์ประกอบที่มีชีวิต
และองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต
ในบริเวณที่ไปสำรวจอย่างไร

สิ่งที่นักเรียน

ได้เรียนรู้ในวันนี้

สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้

ศึกษาการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ
ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล
สภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้อง
และเหมาะสม

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

องค์ประกอบของระบบนิเวศ (2)

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร
2. ใบความรู้ที่ 1 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลในบริเวณที่สำรวจ
3. ใบงานที่ 1 สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่

www.dltv.ac.th